

SSC Weekly Focus

อิหร่าน : ภายใต้อำนาจผู้นำหัวปฏิรูป

ประเทศอิหร่านได้ประธานาธิบดีคนใหม่คือ **นายฮัสซัน โรฮ์ฮานี** นักสอนศาสนาหัวปฏิรูป ซึ่งชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีของประเทศอย่างถล่มทลาย ด้วยนโยบายการบริหารประเทศอย่างเป็นกลาง และมีนโยบายเด่นคือ "ลดการเผชิญหน้า" กับชาติตะวันตก แต่ในฐานะที่เป็นนักการเมืองสายกลาง นายโรฮ์ฮานีจะนำพาประเทศไปในทิศทางใด ในขณะที่อำนาจการปกครองประเทศที่แท้จริงยังอยู่ที่ประมุขสูงสุดซึ่งเป็นฝ่ายอนุรักษนิยม

การเลือกตั้งในอิหร่าน

ในวันที่ ๑๔ มิ.ย.๕๖ ชาวอิหร่านแสดงความยินดีที่ได้ประธานาธิบดีคนใหม่คือ **นายฮัสซัน โรฮ์ฮานี** นักสอนศาสนาหัวปฏิรูปและอดีตหัวหน้าสำนักงานสภาความมั่นคงสูงสุดอิหร่าน ซึ่งชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีของประเทศอย่างถล่มทลาย โดยสามารถคว้าคะแนนเสียงได้มากถึง ๑๘.๗ ล้านคะแนน หรือ ร้อยละ ๕๐.๗ ที่นั่งอันดับ ๒ คือนายโมฮัมหมัด บาเกอร์ กอลิบฟ ซึ่งได้เพียง ๖.๑ ล้านคะแนน

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกผู้นำต่อจากประธานาธิบดีมาห์มูด อะมาดีเนจาต ผู้นำแนวอนุรักษนิยม ที่ครองตำแหน่งมานานถึง ๘ ปี ซึ่งในการปกครองนั้นเน้นความพยายามพัฒนานิวเคลียร์ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศถดถอย

แต่ในทางกลับกันมีการวิเคราะห์ว่าผลการเลือกตั้งที่ออกมา ยังไม่เพียงพอจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านกับโลกตะวันตกพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้นในทันที แม้ว่าประธานาธิบดีคนใหม่ จะให้คำมั่นว่าจะใช้นโยบาย "ลดการเผชิญหน้า" กับชาติตะวันตก ซึ่งถือเป็นแนวทางที่ตรงข้ามกับจุดยืนของ ประธานาธิบดีคนก่อน

นายฮัสซัน โรฮ์ฮานี เปิดแถลงข่าวครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๘ มิ.ย.๕๖ หลังชนะการเลือกตั้งฯ ว่า การเจรจาใดๆก็ตามกับสหรัฐฯ นั้น จะต้องพิจารณาจากประเด็นความเสมอภาคและเคารพซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ สหรัฐฯจะต้องไม่เข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของอิหร่าน รับรองสิทธิของอิหร่านในต่อทุกด้าน รวมทั้งสิทธิด้านนิวเคลียร์ และยุติการสร้างควมกดดันต่ออิหร่าน โดยรัฐบาลชุดใหม่ของอิหร่าน จะต้องไม่อ่อนข้อในด้านสิทธิอันถูกต้องตามกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านด้วย ทั้งนี้ สหรัฐฯ อิสราเอล และประเทศตะวันตก ต่างพากันกังขาเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์อิหร่านว่า มีจุดประสงค์แอบแฝงที่จะพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ขณะที่อิหร่านยืนยันกรานว่า เป็นการพัฒนาเพื่อสันติอาทิเช่น การผลิตกระแสไฟฟ้า และประโยชน์ด้านการแพทย์เท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาพการบริหารประเทศอิหร่านภายใต้นายโรฮ์ฮานีเริ่มมีทิศทางที่สดใสขึ้นมาบ้างแล้วก็ตาม แต่สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือต้องทำความเข้าใจกับโครงสร้างการปกครองของประเทศอิหร่านเสียก่อน จึงจะสามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการบริหารประเทศของนายโรฮ์ฮานีว่าจะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

ประวัติ นายฮัสซัน โรฮ์ฮานี

- ✎ อายุ ๖๔ ปี
- ✎ เป็นนักการเมืองสายกลาง
- ✎ ศึกษาเรื่องศาสนาตั้งแต่วัยรุ่น

- ✎ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านกฎหมายที่มหาวิทยาลัยเตหะราน
- ✎ จบการศึกษาระดับปริญญาโทด้านกฎหมายที่มหาวิทยาลัยกลาสโกว์ ประเทศสกอตแลนด์
- ✎ เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะเจรจาของอิหร่านในเรื่องนิวเคลียร์ เมื่อช่วงปี ๒๕๔๖ - ๒๕๔๘
- ✎ อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงสูงสุด

โครงสร้างการปกครองของอิหร่าน

ที่มาของภาพ: เว็บไซต์บีบีซี

โครงสร้างเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าอิหร่านมีโครงสร้างที่ผสมผสานระหว่างรัฐสภาแบบตะวันตกอันมีประมุขสูงสุดคือประธานาธิบดี (President) และรัฐสภา (Parliament) ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน (Electorate) ประธานาธิบดีจะเป็นผู้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี (Cabinet) ที่ต้องได้รับการยอมรับจากรัฐสภา อย่างไรก็ตามอิหร่านมีสถาบันที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งอันได้แก่ท่านประมุขสูงสุด (Supreme Leader) ท่านเป็นผู้รับรองผลลัพธ์การเลือกตั้งประธานาธิบดี และยังมีส่วนแต่งตั้งสถาบันสำคัญอื่นๆ คือกองทัพ (Military) ประมุขฝ่ายตุลาการ (Head of Judiciary) และ Expediency council (สภาพิเศษซึ่งทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างรัฐสภาและ สภาผู้ชี้นำ (Guardian council) หรือแม้แต่นักสภาอีกสภาหนึ่งคือสภาผู้ชำนาญการ (Assembly of experts) ซึ่งเป็นผู้แต่งตั้งท่านประมุขสูงสุดและมีอำนาจในการปลดออกถ้าท่านประมุขสูงสุดกระทำความผิดร้ายแรง

สถาบันที่ควรจะต้องพิจารณาคือสภาผู้ชี้นำที่สมาชิกมาจากการเลือกของรัฐสภา ๖ คน (ทั้งหมดเป็นปราชญ์ทางกฎหมายหรือตุลาการ) และจากการแต่งตั้งของท่านประมุขสูงสุดกับหัวหน้าตุลาการ ๖ คน (ทั้งหมดเป็นนักเทววิทยา) สถาบันนี้ถือว่าทรงอิทธิพลที่สุด มีบทบาทสำคัญคือเป็นผู้รับรองกฎหมายที่ผ่านจากสภาว่ามีความขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายของอิสลามหรือไม่ ที่สำคัญยังเป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประธานาธิบดีและ สภาผู้ชำนาญการ อย่างเช่นในการเลือกตั้งของปี ๒๐๑๓ นี้จากเดิมมีผู้สมัครเข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีจำนวน ๖๘๖ คน แต่ก็ถูกคัดเลือกให้มีคุณสมบัติเหมาะสมเพียง ๖ คน โดยคนที่ถูกตัดสิทธิ์ก็มักจะเป็นพวกกลุ่มเสรีนิยมหรือปฏิรูปนิยม ซึ่งผู้ที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดคือนายอักบาร์ ฮัสเซมี ราฟซานจานี ซึ่งเคยเป็นประธานาธิบดีของอิหร่านหัวเสรีนิยมในช่วงปี ๑๙๘๙-๑๙๙๗ และที่น่าสนใจคือผู้หญิง ๓๐ คนที่ลงสมัครก็ถูกสภาผู้ชี้นำตัดสิทธิ์อันสะท้อนถึงการ

เหยียดเพศสุดขั้วของพวกอนุรักษนิยม อิหร่านจึงแทบหมดโอกาสในการมีประธานาธิบดีผู้หญิง และยังสะท้อนการมีอำนาจสูงสุดในประเทศของแนวคิดอนุรักษนิยมอีกด้วย

บทสรุป

ยังต้องมีการจับตากันต่อไปว่านายโรว์ฮานี จะบริหารประเทศไปในทิศทางใด นโยบายการต่างประเทศของอิหร่านจะเปลี่ยนแปลงไปดังที่ได้มีการหาเสียงไว้หรือไม่ ในเมื่ออำนาจการบริหารประเทศที่แท้จริงยังอยู่ที่ประมุขสูงสุดซึ่งเป็นฝ่ายอนุรักษนิยม ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการการเปลี่ยนแปลงของประเทศโดยการส่งสัญญาณผ่านการเลือกตั้งครั้งนี้ถึงประมุขสูงสุด ว่าชาวอิหร่านต้องการเน้นการแก้ปัญหาปากท้องมากกว่าการที่รัฐทุ่มเทพัฒนานิวเคลียร์ดังที่เคยเป็นมา ดังนั้นผลการเลือกตั้งของอิหร่านในครั้งนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงแค่ผลัดเปลี่ยนผู้นำธรรมดา แต่อาจหมายถึงการเปลี่ยนแปลงจุดยืนของประเทศอิหร่านทั้งประเทศเลยทีเดียว จึงต้องจับตามองกันต่อไปว่าการบริหารประเทศของนายโรว์ฮานีจะเป็นไปได้ดังที่มีการประกาศไว้หรือไม่ ซึ่งไม่ว่าผลจะเป็นไปในทิศทางใด ย่อมจะไม่เพียงส่งผลต่อประชาชนชาวอิหร่านเท่านั้น แต่จะส่งผลกระทบต่อประชาคมโลกอีกด้วย

ข้อมูลอ้างอิง

ปรัชญา วรรณวิจิตร.อิหร่านสู่ยุคฮัสซัน โรว์ฮานีถึงจุดเปลี่ยน?.<http://www.innnews.co.th/mobile/show?newscode=461093.๒๓> มิถุนายน ๒๕๕๖
 อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์.อิหร่านและระบอบเทวาธิปไตย.
<http://prachatai.com/journal/2013/06/47228>.
 ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖